

31. mai 2017

INNSPILL TIL HANDLINGSPLAN FOR FRILUFTSLIV

Innledning

Norsk Friluftsliv, Friluftsrådenes Landsforbund og Den Norske Turistforening (heretter kalt friluftslivsorganisasjonene) har utarbeidet et felles innspill til regjeringens handlingsplan for friluftsliv.

Vi viser til god kontakt i arbeidet med handlingsplanen så langt. Godt samarbeid om utvikling av planen, slik Klima- og miljødepartementet har lagt opp til gjennom innspillsmøtet 29. mars og denne muligheten til skriftlig innspill, legger et godt grunnlag for eierskap og videre samarbeid om gjennomføring. Dette er også i tråd med Stortingets forutsetninger om at arbeidet med handlingsplanen skal skje i nært samarbeid med de sentrale friluftslivsorganisasjonene. På det grunnlag ber vi også om et drøftingsmøte høsten 2017 når departementet har sammenstilt innspillene.

Innretning på planen

Friluftslivsorganisasjonene mener at Friluftslivsmeldingen (Meld St 18 (2015-2016) Friluftsliv. Naturen som kilde til helse og livskvalitet) i all hovedsak gir nødvendig faglig bakgrunnsstoff som ikke behøver å gjentas i handlingsplanen. Det kan imidlertid være at det på enkelte saksfelt er behov for utdyping eller har skjedd en utvikling, slik at det trengs en kort faglig innledning. Nasjonale tur(ist)stier er et slikt tema.

Vi mener det er naturlig at handlingsplanen tar utgangspunkt i de to nasjonale målene i Friluftslivsmeldingen:

1. *Friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle.*
2. *Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.*

Det første målet er omfattende og bør konkretiseres i delmål, og tilpasses kapitlene i handlingsplanen, jf våre forslag nedenfor. Det bør legges vekt på å finne gode kriterier for å kunne følge og evaluere utviklingen for mål og delmål i handlingsplanen.

Etter vårt syn bør handlingsplanen være en helhetlig og selvstendig handlingsplan for regjeringens friluftslivsarbeid. Handlingsplanen bør derfor inneholde både relevante tiltak fra Friluftslivsmeldinga og Stortingets behandling av denne, konkretiseringer av disse, samt

andre tiltak som er relevante for å «styrke det samlede friluftslivsarbeidet og friluftslivets rolle i folkehelsearbeidet».

Friluftslivspolitikken omfatter tiltak og virkemidler på tvers av sektor- og departementsgrenser. Dette må også gjenspeiles i handlingsplanen. I tillegg til å følge opp friluftslivsmeldingen, vil det være relevant å trekke inn mål og føringer også fra andre stortingsmeldinger, som Idrettsmeldingen og Reiselivsmeldingen. Klima- og miljødepartementet må likevel ha det overordnede ansvaret for gjennomføring av planen, herunder å koordinere andre departementers bidrag.

Økonomi

Vi er innforstått med at handlingsplanen ikke er et budsjettokument, og at regjeringen gjennom handlingsplanen ikke kan forplikte økonomisk oppfølging. Samtidig er det ingen tvil om at økonomi er et avgjørende virkemiddel for «å styrke det samlede friluftslivsarbeidet og friluftslivets rolle i folkehelsearbeidet» (sitat fra Stortingets vedtak). Særlig for å utløse folkehelsepotensialet er det behov for økte økonomiske ressurser. For å nå de som trenger det mest med relevante friluftstilbud, er det behov for størst innsats i form av tilrettelegging, motivasjon og aktivitetstiltak. Dette vil likevel ha stor samfunnsgevinst og bidra til innsparing på sikt, blant annet fordi det styrker folkehelsen. Vi oppfatter Stortingets vedtak om handlingsplanen dithen at en vil styrke friluftslivsarbeidet ut over dagens rammer, og mener det må gjenspeiles i handlingsplanen.

En del nye tiltak vil være avhengig av friske midler. Noen tiltak har en minimumssum som må til for at tiltaket kan gjennomføres. For andre tiltak vil økte økonomiske ressurser gi tilsvarende styrking av tiltaket. Eksempelvis gir mer midler til bygging av turveier tilsvarende økning i antall kilometer turveg og økt støtte til friluftslivsaktivitet legger grunnlaget for at flere blir aktive. Vi foreslår at det som vedlegg til handlingsplanen utarbeides økonomiske beregninger for viktige tiltak hvor økonomi er avgjørende. Det kan settes opp ulike alternativ som synliggjør effekt av økte bevilgninger. Det er en rekke økonomiske tilskuddsordninger som er aktuelle for å fremme friluftsliv, og en bør synliggjøre dette og peke på spleiselag mellom både sektorer og forvaltningsnivåer der det er aktuelt. Vi deltar gjerne i et slikt arbeid med et vedlegg om økonomi og kan bidra med våre erfaringstall både for tilretteleggings- og aktivitetstiltak.

Varighet og oppfølging

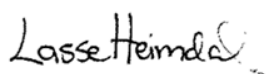
Vi mener det er naturlig at handlingsplanen har en første tidshorisont på fire år. Videre at det er et godt mønster at arbeidet med evaluering og revisjon starter i slutten av stortingsperioden, og at regjeringen vedtar revidert handlingsplan igjen ved starten av neste stortingsperiode. Erfaringsmessig har det gått drøyt ti år mellom hver gang Stortinget har behandlet en Friluftslivsmelding. Vi mener en bør foreta fireårige revideringer av

handlingsplanen fram til ny stortingsmelding vedtas og en der tar stilling til virkemidler for oppfølging av den.

Gjennomføring av handlingsplanen må skje gjennom samhandling mellom flere sektorer, alle forvaltningsnivåene og friluftslivsorganisasjonene. Frivilligheten har en nøkkelrolle i gjennomføringen av konkrete friluftslivstiltak. Det blir viktig at handlingsplanen følges opp i andre offentlige plandokumenter, som for eksempel i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*. Fylkeskommunene bør innarbeide satsinger og tiltak i relevante fylkesdelplaner. For å opprettholde eierskap til handlingsplanen, bidra til framdrift og koordinering av arbeidet, mener vi det vil være hensiktsmessig med årlige oppfølgingsmøter der de mest aktuelle aktørene deltar, gjerne på senhøsten. Det nylig etablerte «Samarbeidsforum for friluftsliv» kan være en god arena for slike oppfølgingsmøter.

Nedenfor presenterer vi våre konkrete forslag til tiltak i regjeringens handlingsplan for friluftslivet. Punktene inkluderer tiltakspunkter fra stortingsmeldingen og Stortingets behandling som vi støtter.

Med vennlig hilsen

Lasse Heimdal
Generalsekretær i Norsk Friluftsliv

Nils Øveraas
Generalsekretær i Den Norske Turistforening

Morten Dåsnes
Daglig leder i Friluftsrådernes Landsforbund

1. Frilftsloven og allemannsretten

Mål: Friluftslivets verdigrunnlag og retten til gratis ferdsel, opphold og høsting i utmark (allemannsretten) skal ivaretas og styrkes.

Regjeringen vil:

- a) forenkle frilftslovens ferdselsregler ved å gi en generell adgang til ikke-motorisert ferdsel i utmark.
- b) revidere rundskrivet til frilftsloven bl.a. med sikte på å klargjøre grensene mellom innmark og utmark, og hvilke deler av idrettsanlegg som kan regnes som innmark. Friluftslivsorganisasjonene skal involveres i arbeidet gjennom en arbeidsgruppe.
- c) gå inn for at allemannsretten skal grunnlovsfestes, for å stadfeste denne som en del av norsk kulturarv og et viktig grunnlag for det norske friluftslivet.
- d) påse at friluftslivets verdigrunnlag, slik det er omtalt i friluftslivsmeldingen, ivaretas og fremmes i statlig veiledningsmateriale og i utforming av økonomiske tilskuddsordninger.
- e) gjøre allemannsretten, med de rettigheter og hensyn som ligger i den, kjent gjennom kampanjer og informasjonsarbeid i samarbeid med friluftslivsorganisasjonene. I tillegg til det løpende arbeidet med å informere om allemannsretten skal det i løpet av hver fireårsperiode gjennomføres en større informasjonskampanje.
- f) gjennomføre en informasjonskampanje om hensynsfull ferdsel og felles bruk av ferdselsårer, for å forebygge mulige brukerkonflikter mellom ulike grupper.
- g) styrke opplæringen i friluftsliv som kulturell kompetanse og trygg ferdsel på eget ansvar i naturen ved å støtte opp om opplæringen gjennom frivillige friluftslivsorganisasjoner, blant annet formidling av Fjellvettreglene og Sjøvettreglene.
- h) gå gjennom teltingsforbud på de offentlige friluftslivsområdene med sikte på å fjerne forbud som det ikke lenger er behov for

2. Friluftslivets arealer og infrastruktur - nærområder

Mål: Alle skal ha god tilgang til stier, turveger og naturområder i sitt nærområde.

Regjeringen vil:

- a) sikre at alle kommuner fullfører arbeidet med å kartlegge og verdisette friluftslivsområder i løpet av 2019, og stimulere kommunene til jevnlig oppdatering av kartleggingen.

- b) bidra til at ved alle større tiltak som berører friluftslivsinteresser skal kartleggingen og verdisetningen av friluftslivsområdene ligge til grunn.
- c) utvikle veiledningsmateriell for helhetlig planlegging av ferdselsårer i form av en veileder for utarbeiding av turruteplaner i løpet av 2018. Regjeringen vil også støtte opp om revisjon av Merkehåndboka, som en “nasjonal standard” for tilrettelegging og synliggjøring av turruter, i regi av Innovasjon Norge, Den Norske Turistforening og Friluftsrådernes Landsforbund.
- d) bidra til at alle kommuner utarbeider turruteplaner i samarbeid med lokale friluftslivsorganisasjoner, friluftsråd, reiselivet og grunneierorganisasjoner, med en prosjektsatsing i 2018 – 2023. Planene skal ta utgangspunkt i kommunens data for kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder samt kartdata for stier og løyper. I tillegg må «manglende forbindelser» sikres i planene slik at det blir et sammenhengende nett av stier og ruter. Planene skal legge opp til at ingen bor lenger enn 500 meter unna en turrute.
- e) utarbeide en nasjonal stistrategi som peker ut satsingsområder og avklarer prinsipper og roller i det videre arbeidet med å tilrettelegge og synliggjøre stier i Norge.
- f) styrke satsingen på statlig sikring av friluftslivsområder, og prioritere sikring av ferdselsårer i byer og tettsteder for å sikre sammenhengende grøntområder med stier og turveier. Videreføre prioritering av by- og tettstedsnære kyststrekninger og attraktive strandeieendommer i arbeidet med sikring av friluftsområder.
- g) videreføre ordningen med tilskudd på inntil 50 prosent av kostnaden ved opparbeiding av stier og løyper over spillemidlene, og stimulere til økt bruk av ordningen. Regjeringen vil i tillegg revidere bestemmelsene slik at også kostnader til skilting, merking og kartfesting av turruter kan støttes, for å sikre en permanent ordning for dette etter avslutning av Turskiltprosjektet i 2017.
- h) bidra til en nasjonal dugnad for å få registrert stier og løyper i Kartverkets databaser og sikre at Kartverket har kapasitet til å håndtere datainnsamlingen.
- i) vurdere endringer i Plan- og bygningsloven for å gi kommunene bedre mulighet til langvarig sikring av byggegrense mot nære naturområder (markagrenser), og oppfordre alle byer og tettsteder med utbyggingspress til å etablere slik grense.
- j) støtte opp om etablering av stier og turveger med god tilgjengelighet for mennesker med funksjonsnedsettelse.
- k) bidra til helhetlig skilting og merking for gange og sykling fra kollektivknutepunkt, i og gjennom byer og tettsteder og videre ut i utmarksområder.
- l) støtte opp om etablering av friluftsområder for aktivitet, naturopplevelser og sosiale møteplasser, som samtidig fungerer som innfallsport til større friluftsområder, som for eksempel konseptet Friluftsporter.
- m) starte et arbeid for å vurdere hvordan stier og ferdselsårer kan tas bedre hensyn til ved endringer i arealbruk og andre tiltak.

- n) støtte kommunene med juridisk bistand og økonomisk støtte til å kartlegge og fjerne ulovlige stengsler i strandsonen.
- o) videreføre en streng dispensasjonspraksis i strandsonen, og vurdere ytterligere tiltak dersom nedbygging av strandsonen i pressområdene vedvarer.
- p) vurdere bruk av Friluftslovens § 34 om friluftsmark til å legge ut statlige eiendommer i strandsonen til friluftslivsformål for allmennheten.
- q) sikre befolkningen helsefremmende grøntområder ved å utarbeide veiledende normer for nødvendige grøntarealer ved bygging av boligområder.
- r) vurdere hvordan kommunene kan tilrettelegge områder slik at flere hunder kan løpe fritt i trygge omgivelser.

3. Friluftslivets arealer og infrastruktur – store naturområder

Mål: Store sammenhengende naturområder og verdifulle landskapstyper skal ivaretas for et allsidig friluftsliv og som grunnlag for reiseliv.

Regjeringen vil:

- a) gjennomgå forskriftene for verneområder med sikte på å fjerne ferdselsrestriksjoner som ikke er nødvendige ut fra verneformålet og reell skadevirkning.
- b) likestille kommersielle og ikke kommersielle aktører mht aktiviteter i verneområder, slik at det er påvirkning på verneformålet som er avgjørende.
- c) legge fram en plan for økt skjøtsel, kanalisering og tilrettelegging i nasjonalparker og andre store verneområder.
- d) gjennomgå forskriftene for verneområder slik at etablering av dagstur- og overnattingshytter som er åpne for allmennheten i større grad kan tillates dersom det ikke bryter med verneformålet.
- e) utarbeide en statlig planretningslinje for fjellområdene. Denne vil bli sett i sammenheng med etablering av varige utbyggingsgrenser (markagrenser) og inneholde retningslinjer for hvilke typer inngrep som kan gjennomføres innenfor og utenfor denne grensen.
- f) støtte opp om arbeidet med regionale planer for fjellområdene for å se utbygging og vern i en større sammenheng, unngå utbygging i sårbare områder og gjøre utbyggingen mer forutsigbar.
- g) utrede nye nasjonalparker for å sikre et representativt utvalg av norsk natur, der friluftslivets behov også skal være et viktig kriterium for valg av områder, jf innstillingen til naturmangfoldmeldingen der Stortinget konstaterte at dagens nasjonalparker ikke sikrer et representativt utvalg av norsk natur og at nye nasjonalparker er nødvendige.
- h) følge utviklingen innenfor motorisert ferdsel i utmark tett, etter regelendringer for bruk av snøskuter, vannscooter og catskiing. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med

en evaluering av konsekvensene av disse omleggingene¹. Endringene i regler for bruk av elsykkel i utmark vil også bli evaluert og fremlagt Stortinget.

- i) styrke oppsyn og kontroll med motorferdsel i utmark gjennom Statens Naturoppsyn og politiet.
- j) stimulere til etablering av en sammenhengende kyststi langs hele kysten.
- k) videreføre ordningen med tilskudd til overnattingsanlegg for friluftsliv i fjellet, ved kysten og i lavlandet for å stimulere til et sammenhengende rutenett for rimelig overnatting. Regjeringen vil også vurdere å heve maksgrensen for tilskudd til overnattingshytter.
- l) videreutvikle skjærgårdstjenesten der tradisjonelle oppgaver med tilrettelegging, forvaltning og drift av friluftsområder kombineres med opprydding av marin forsøpling. Regjeringen vil utarbeide en opptrappingsplan for å utvide skjærgårdstjenesten tilpasset regionale behov og sikre medvirkning med sikte på etablering av skjærgårdstjeneste langs hele kysten innen 2022.
- m) utvikle konseptet med nasjonale turiststier for bærekraftig håndtering av store turistmengder til naturbaserte turistattraksjoner, og styrke arbeidet med å gi en slik status og økonomisk støtte til et utvalg av slike stier.
- n) prioritere tilrettelegging for friluftsliv i statsallmenningene og på annen statsgrunn gjennom statlig grunnfinansiering av fjellstyrene og styrking av Statskogs samfunnsansvar.

4. Friluftslivsaktivitet

Mål: Styrke aktivitetstilbud og tilrettelegging for friluftsliv i regi av friluftslivsorganisasjoner og friluftsråd slik at større del av befolkningen tar del i friluftslivsaktiviteter

Regjeringen vil:

- a) følge opp Stortingets ønske om å øke støtten til organisasjonene og friluftslivsaktiviteter over statsbudsjettet, slik at de blir økonomisk i stand til å tilrettelegge for både organiserte og uorganiserte aktiviteter og iverksette enda større frivillig dugnadsinnsats.
- b) støtte opp om tilrettelegging for friluftsliv for innvandrere og for mennesker med fysisk eller psykisk nedsatt funksjonsevne gjennom egne tilskuddsposter over statsbudsjettet. I tillegg vil regjeringen støtte opp om tiltak for folk som er lite fysisk aktive og lite kjent med friluftslivet som del av det forebyggende folkehelsearbeidet.

¹ Friluftslivsorganisasjonene gikk imot liberalisering av regelverkene som omhandler motorisert ferdsel i utmark og ønsker primært at disse strammes inn igjen, men foreslår dette tiltaket innenfor rammene av dagens regjerings politikk.

- c) styrke bruken av spillemidler til friluftslivsaktiviteter og egenorganisert aktivitet, som de aktivitetsformene som flest nordmenn driver med og som flest inaktive kan tenke seg å begynne med, for å styrke folkehelsen og få flere til å bli mer fysisk aktive.
- d) opprette en tilskuddspost under spillemiddelordningen for utlånsordninger for aktivitetsutstyr, for å bidra til at alle skal ha tilgang til utstyret de trenger for å drive med friluftslivsaktiviteter.
- e) medvirke til utvikling av digitale verktøy innenfor friluftsliv, for å senke terskelen til friluftslivet for nye grupper og imøtekomme folks behov for turinformasjon, blant annet med sikte på en nasjonal turportal og annen formidling via nett og mobilapper.
- f) støtte opp under turregistreringsopplegg og andre stimulerings tiltak som har allmennheten som målgruppe.
- g) støtte opp under organiserte turtilbud og informasjonsopplegg som kombinerer friluftsliv med kunnskap om bærekraft, natur og kulturminner, som for eksempel turer på Historiske Vandreruter, Kystleden og Naturløsturer.
- h) stimulere organisasjonenes arbeid med å rekruttere, lære opp og ta vare på frivillige, og støtte opp om en særlig satsing på frivillighet.
- i) synliggjøre frivillighetens innsats og sette fokus på ideer og tiltak for å rekruttere og styrke organisasjonenes frivillighetsstab.
- j) styrke aktiviteter som fremmer grunnleggende friluftslivsferdigheter som gjør folk bedre i stand til å ta ansvar for seg selv i naturen.
- k) oppfordre sykehus og andre behandlingsinstitusjoner til å bruke naturen og friluftslivsaktiviteter som en del av behandlingen, gjerne i samarbeid med friluftsråd eller friluftslivsorganisasjoner.

5. Friluftslivsaktivitet – naturen som læringsarena

Mål: Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområder for barn og unge

Regjeringen vil:

- a) gjennom rammeplanene for grunnskolelærer- og barnehagelærerutdanningen sikre at alle lærere og barnehagelærere har kompetanse til å ta i bruk naturen og nærmiljøet som læringsarena og aktivitetsområde.
- b) styrke mulighetene for etter- og videreutdanning av lærere og barnehagelærere i hvordan man gjennomfører undervisning ute i natur og nærmiljø.
- c) innføre minst en time fysisk aktivitet i skolen hver dag. Friluftsliv byr på varierte aktivitetsformer der alle elever kan oppleve mestring på sitt nivå, og må utgjøre en viktig del av den økte fysiske aktiviteten i skolen.

- d) styrke friluftslivets plass i kroppsøvingfaget slik at elevene får grunnleggende friluftslivsferdigheter som grunnlag for å utøve friluftsliv gjennom hele livet.
- e) styrke satsingen på *Den naturlige skolesekken* for å bidra til at flere skoler tar i bruk naturen som læringsarena og friluftsliv som metode for å gi elevene økt forståelse for bærekraftig utvikling.
- f) bidra til at alle elever får tilbud om leirskoleopphold i løpet av grunnskolen, og vil vurdere å foreslå en endring av opplæringsloven som sikrer dette.
- g) bidra til at alle kommuner har et friluftslivstilbud til barn i sommerferien ved å støtte opp om skolefri-tilbudet Friluftsskolen som er utviklet av DNT og FL, og som også er tatt i bruk av flere friluftslivsorganisasjoner.
- h) reetablere «Forum for friluftsliv i skolen» som et kontaktforum mellom utdanningsmyndigheter, friluftslivmyndigheter og friluftslivsorganisasjonene for å følge opp målet om at naturen i økt grad skal brukes som læringsarena.
- i) revidere «Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen» med sikte på å sikre at barn og unge har tilstrekkelige utearealer for lek og læring ved bolig, barnehage og skole.

6. Høsting av naturressurser i friluftslivet

Mål: Øke oppslutningen om jakt- og høstingsaktiviteter i befolkningen.

Regjeringen vil:

- a) bidra til å styrke befolkningens kunnskap om muligheter for høsting av naturen, som for eksempel jakt, fiske, bær, sopp mv., blant annet gjennom å utvikle digitale læringsopplegg for skolen.
- b) stimulere til etablering av nærfiskeanlegg for å gi gode fiskeopplevelser i nærmiljøet og legge til rette for rekruttering.
- c) oppfordre aktuelle fylkeskommuner og kommuner til å igangsette en planprosess for å utarbeide en forvaltningsplan for Oslofjorden som sportsfiskeområde.
- d) oppfordre kommunene til i dialog med grunneierne å styrke andelen av jakt- og fiskemuligheter som tilbys jegere og fiskere gjennom digitale informasjons- og salgskanaler, jfr Inatur.
- e) sikre en forvaltning av naturgrunnet som gir levedyktige vilt- og fiskebestander som produserer et høstbart overskudd som kan utnyttes gjennom jakt- og fiske også for framtidige generasjoner.

7. Samarbeid og samordning

Mål: Styrke samarbeid og samordning av friluftslivsarbeidet mellom det offentlige, friluftsrådene og de frivillige organisasjonene på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Regjeringen vil:

- a) styrke friluftslivsorganisasjonene og friluftsrådene slik at de kan øke sin aktivitet for å tilrettelegge for at flere deltar i friluftslivet
- b) samarbeide tett med de frivillige organisasjonene om å styrke friluftslivet i Norge, blant annet gjennom «Samarbeidsforum for friluftsliv». Dette skal være et forum mellom friluftslivsmyndighetene, helsemyndighetene og friluftslivsorganisasjonene for å legge til rette for enda bedre utnytting av friluftslivets folkehelsepotensial.
- c) stimulere til at alle kommuner deltar i interkommunale friluftsråd.
- d) støtte de fylkesvise forumene for natur og friluftsliv (FNF) som viktige aktører for å ivareta natur- og friluftslivsområder på regionalt nivå.
- e) sikre at kommunene får tilført nødvendig natur- og friluftslivsfaglig kompetanse, i takt med at kommunene får større ansvar for utmarksforvaltningen.
- f) igangsette prøveordninger med aktivitetsråd i kommunene. Et aktivitetsråd skal være en møteplass mellom kommunen, friluftslivet og en bredde av frivillige organisasjoner som tilbyr lavterskelaktiviteter. Rådet kan drøfte ideer til lokale aktivitetstiltak, behov for tilrettelegging og vedlikehold, prioritering av kommunens aktivitets- og anleggsmidler.
- g) vurdere hvordan statens ansvar for å fremme fysisk aktivitet bedre kan samordnes og koordineres
- h) legge til rette for gjennomføring av et nytt friluftslivets år i 2025

8. Videre kunnskapsbehov/forskningsbehov

Mål: Styrke kunnskapsgrunnet for en god friluftslivspolitik

Regjeringen vil:

- a) opprette en database for registrering av data fra ferdselstellere.
- b) utvikle en indikator på Miljøstatus.no om andelen av befolkningen som bor 500 meter eller nærmere en sti eller turvei. I forbindelse med den årlige budsjettproposisjonen til Stortinget vil regjeringen rapportere på utviklingen innenfor denne indikatoren.
- c) kartlegge utviklingen når det gjelder større sammenhengende naturområder i Norge ved å videreutvikle indikatorsystemet for dette på Miljøstatus.no.
- d) styrke kunnskapsgrunnet om friluftslivets betydning for folkehelse.
- e) styrke kunnskapen om betydningen av naturen som læringsarena og fysisk aktivitet i skolehverdagen for økt læringsutbytte og skolemiljø.